

Ministarstvo
zdravstva

STRATEGIJA I IZAZOVI UPRAVLJANJA RIZICIMA GMO-a U HRANI

2. hrvatska konferencija o procjeni rizika podrijetlom iz hrane,
16.-17.10. 2017. Osijek

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA
Uprava za sanitarnu inspekciju
Valentina Zoretić-Rubes, dipl. inž.

SADRŽAJ

UVOD

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI

Zakonodavstvo

Nadležna tijela

Odobrovanje GMO-a

Mehanizmi upravljanja

TRENUTNA SITUACIJA

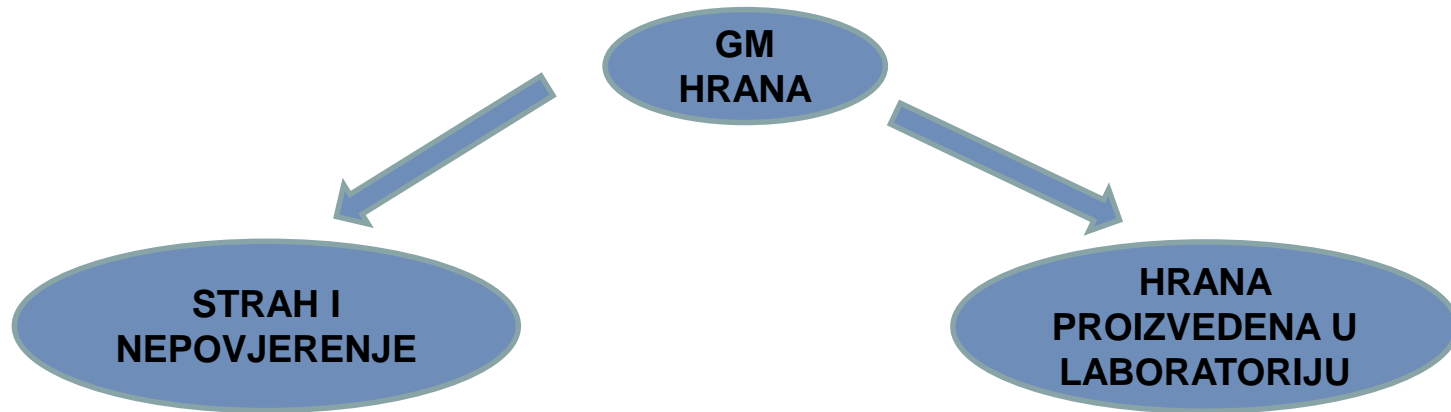
Izazovi

STRATEŠKE SMJERNICE

ZAKLJUČAK

UVOD

Paraphrased with permission from the author. Source: P. B. (2014). The impact of food safety and quality information on consumer behavior. In: Food safety and quality information research journal, Vol. 12, No. 1, pp. 1-10. Available at: www.fsqirj.com. DOI: 10.18008/1937-5355.2014.0101.01. Full text available at: www.fsqirj.com. All rights reserved. Use of this journal is subject to the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 International license.

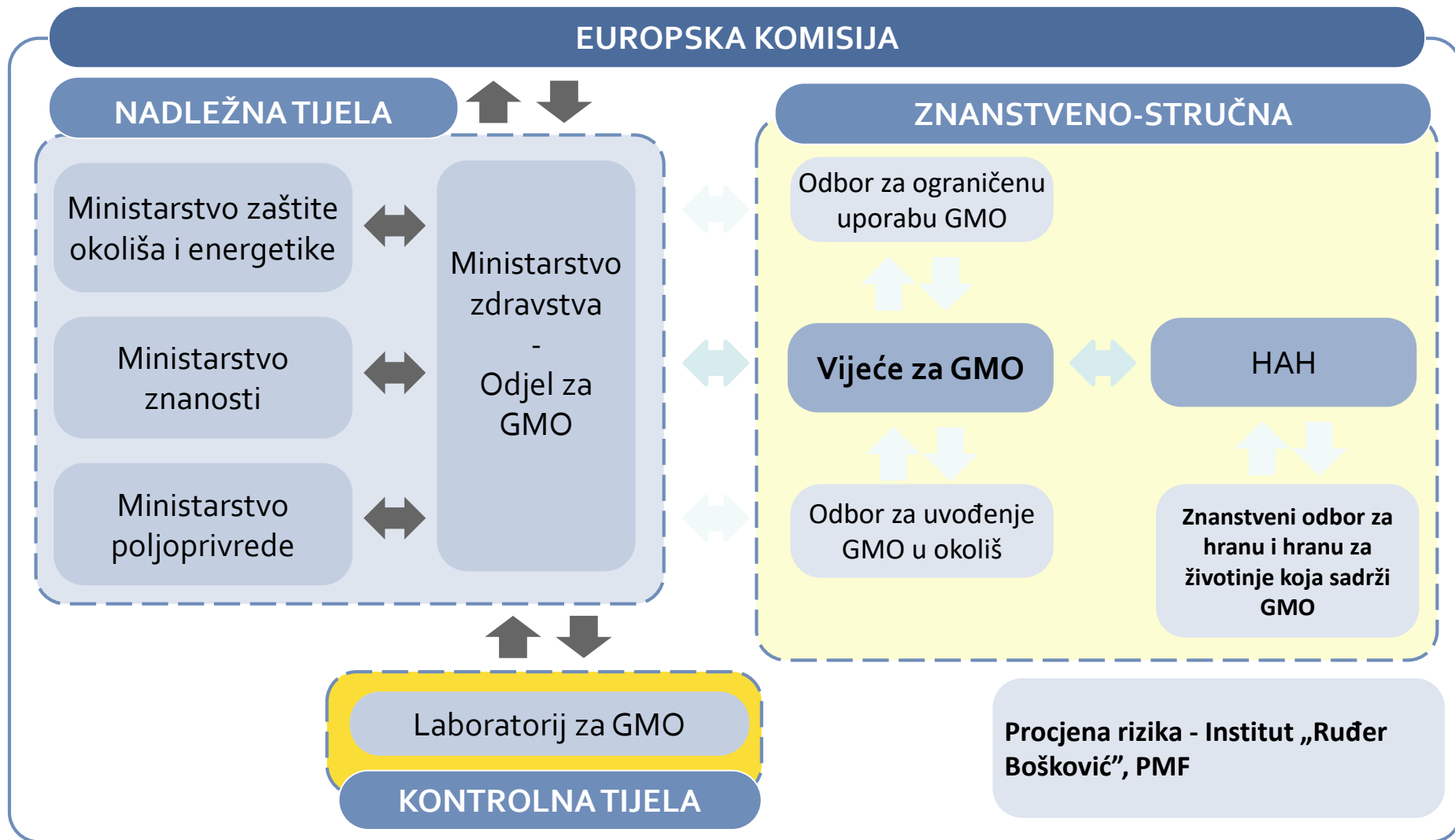

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (ZAKONODAVSTVO)

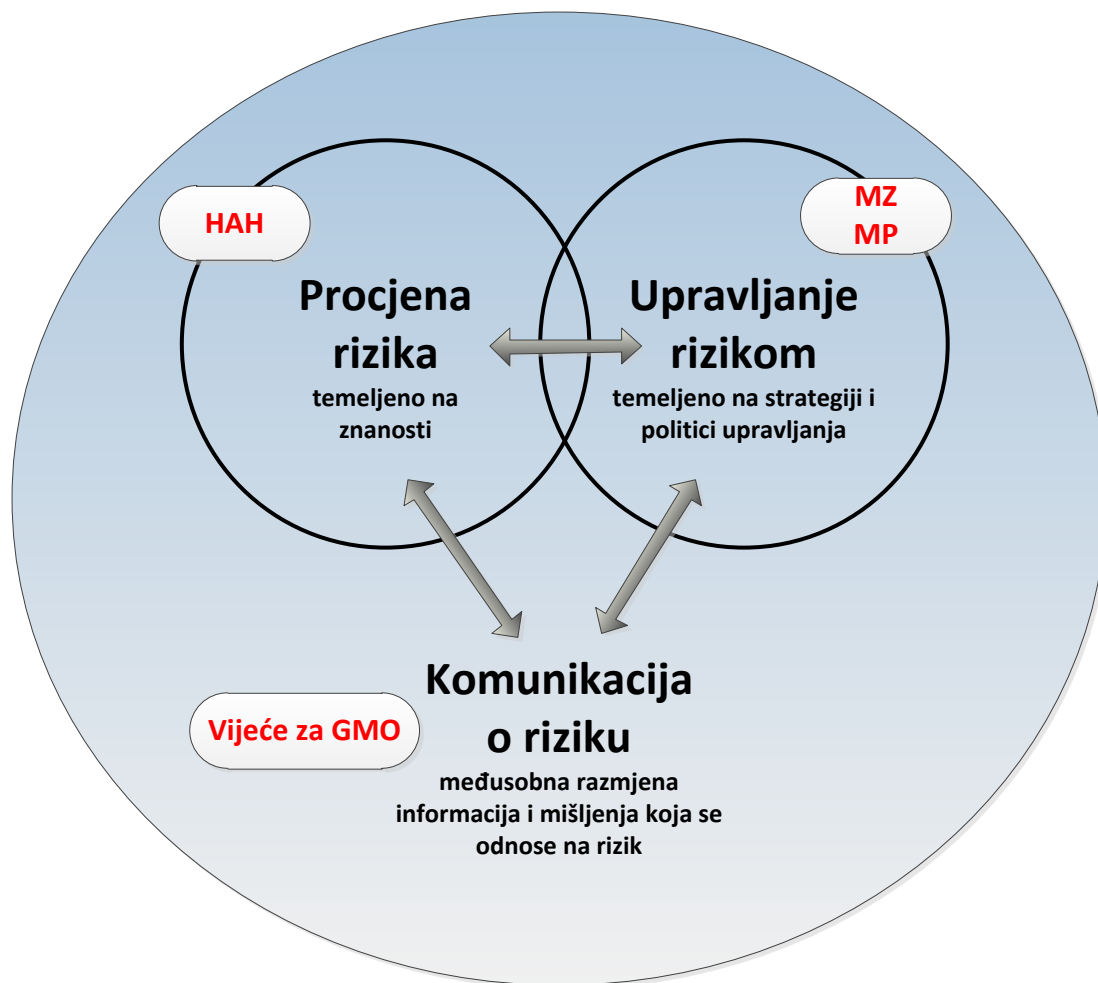

- Uredba (EU)178/2002
 - Uredba (EU)882/2004
 - Kartagena protokol
 - Direktive (EU) 2001/18,
 - Direktive (EU) 412/2015
 - Uredba (EU) 1829/2003
 - Uredba (EU) 1830/2003, Uredba (EU)1946/200
 - Odluka (EU) 2001/884 i
 - Odluka (EU) 2013/287
 - 59 Provedbene Odluke Odobravanja GMO
-
- Zakon o hrani (NN 81/13, 14/14, 56/15)
 - Zakon o službenim kontrolama koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja (NN 81/13, 14/14)
 - Zakon o GMO (NN 70/05, 137/09, 28/13 i 47/14)
 - Zakon o provedbi Uredbe (EU)1829/2003 I 1830/2003
 - 59 Provedbenih Odluka

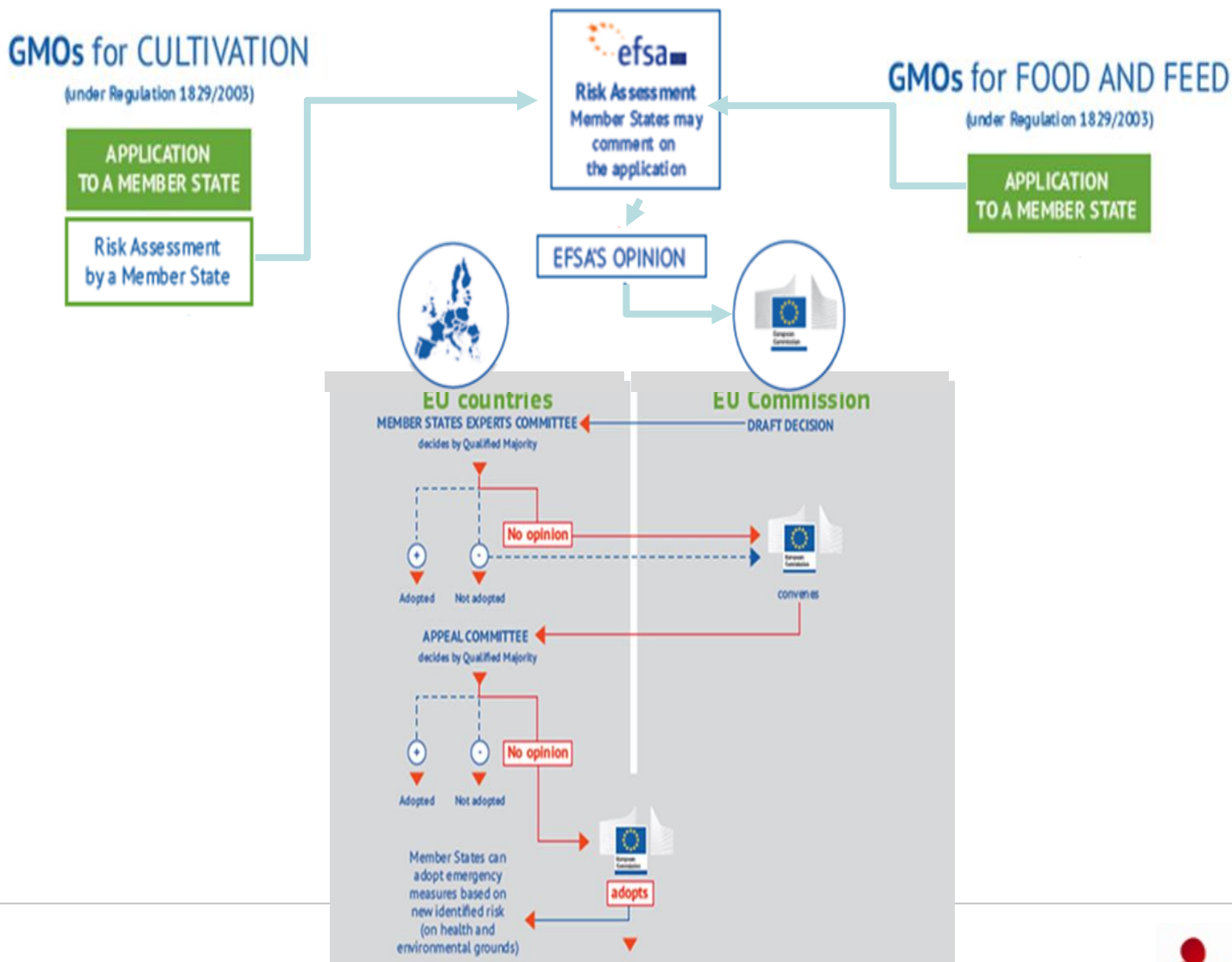
STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (NADLEŽNA TIJELA)

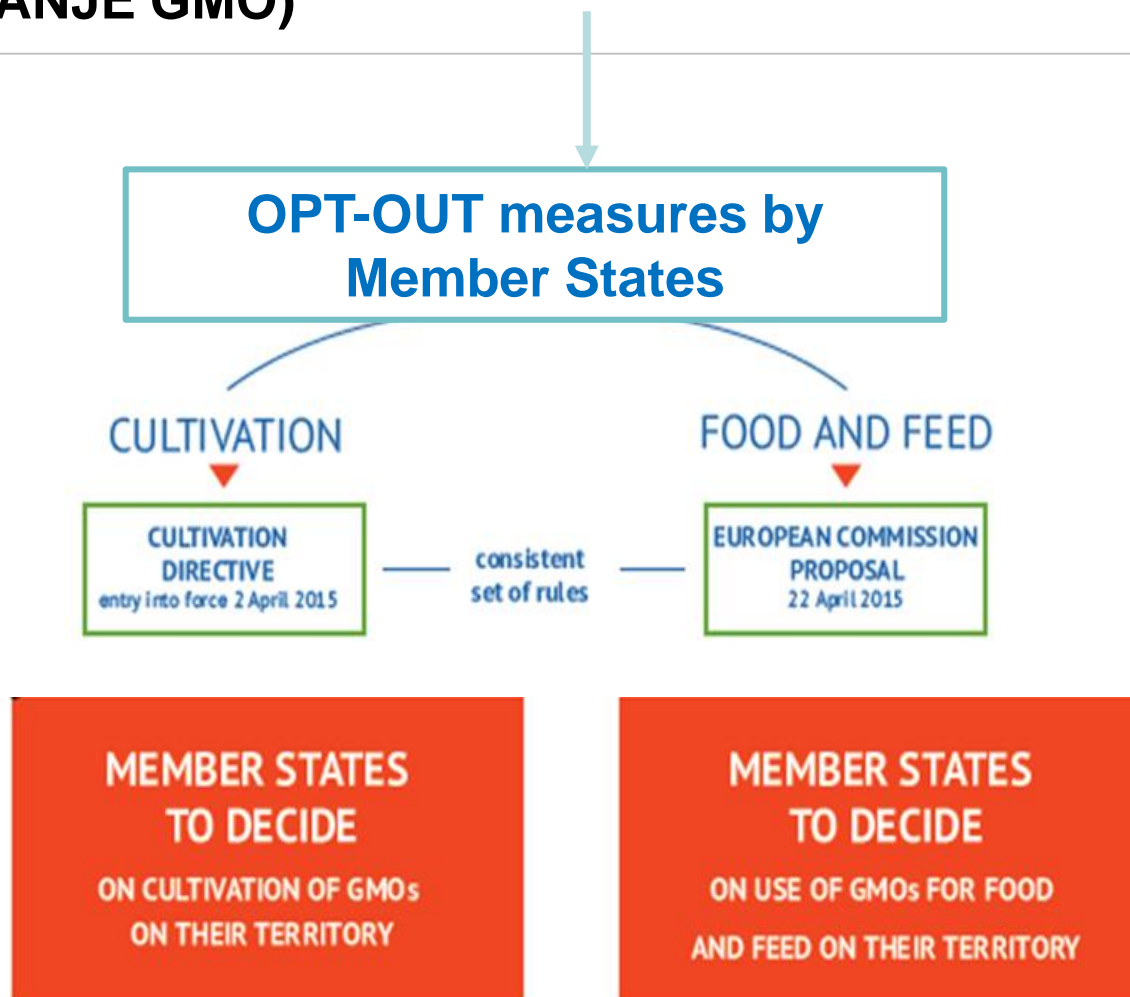
STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (NADLEŽNA TIJELA)

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (ODOBRAVANJE GMO)

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (ODOBRANJE GMO)

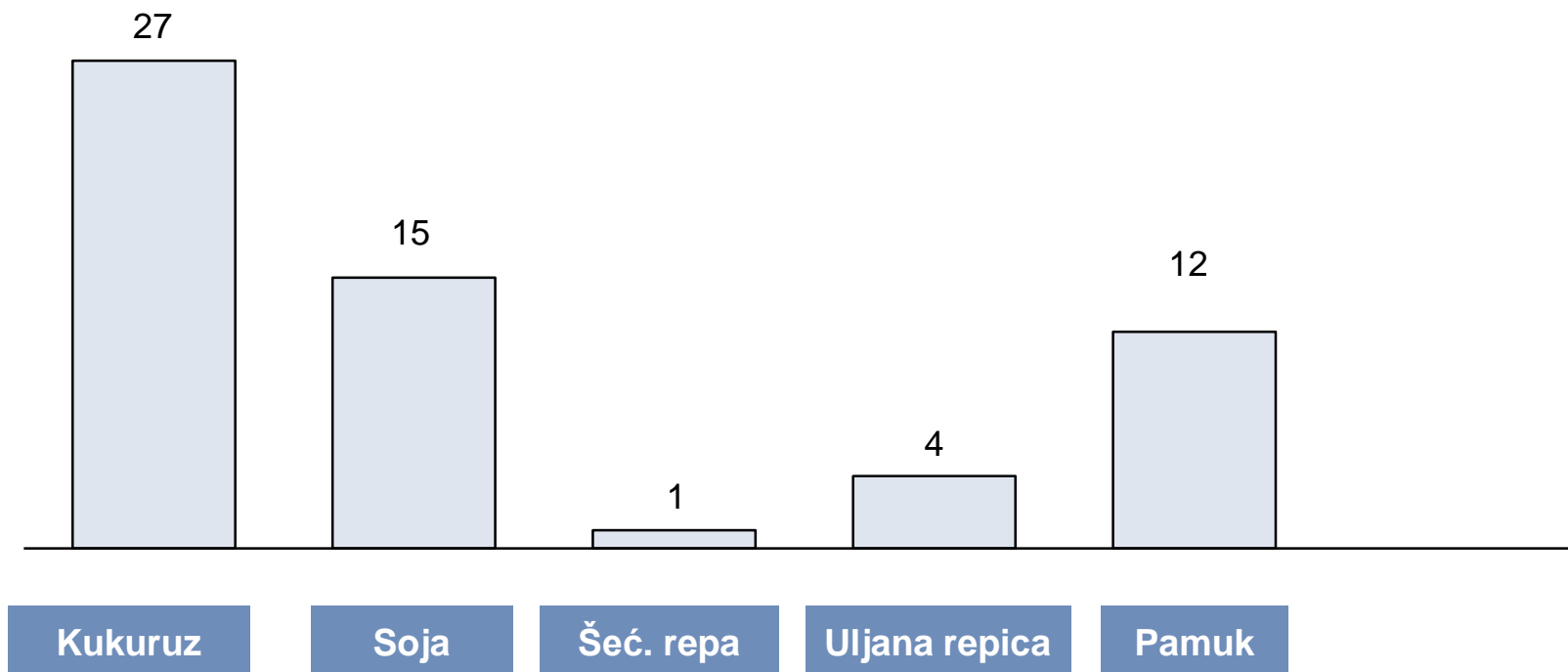

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (ODOBRVANJE GMO)

Lista odobrenih GMO:

http://ec.europa.eu/food/dyna/gm_register/index_en.cfm

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (MEHANIZMI UPRAVLJANJA - CILJEVI)

CILJEVI:

- zaštita javnog zdravlja i interesa potrošača
- utvrditi da li SPH primjenjuje odredbe općeg i specifičnog zakonodavstva s područja GMO i očuvanje zdravlja ljudi (odobreni /neodobreni GMO, označeni /neoznačeni)
- pružiti potrošaču dovoljno informacija za donošenje odluke i odabir hrane
- osigurati očuvanje uobičajenog standarda hrane
- omogućiti proizvođaču savjete u svezi zakonodavstva
- osigurati ravnopravnost u kretanju robe na tržištu RH/EU

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (MEHANIZMI UPRAVLJANJA)

OZNAČAVANJE:

označavanje je obavezno ukoliko proizvodi ili sastojci dobiveni ili koji sadržavaju GMO u količini > 0,9%. Svi proizvodi koji sadrže GMO trebaju biti označeni natpisom:

«Ovaj proizvod sadrži genetski modificiran (naziv organizma)»

označavanje **nije obavezno** ukoliko proizvod ili sastojci dobiveni ili koji sadržavaju GMO u količini <0,9%.- slučajna tehnološka kontaminacija

međutim na osnovi članka 12. stavak 3. Uredbe (EU) br. 1829/2003 –SPH mora nadležnom tijelu dokazati da se radi o slučajnoj ili tehnološkoj kontaminaciji.

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (MEHANIZMI UPRAVLJANJA)

SLJEDIVOST:

rijetko se GMO izravno konzumira, većina genetski modificiranih kultura proizvedenih u svijetu se prerađuje i koristi kao komponente hrane ili stočne hrane pa je moguće brzo, nekontrolirano širenje kroz lanac prehrane

jedini način kontroliranja širenja GMO-a jeste precizno praćenje svih putova od proizvodnje kultura do krajnjeg potrošača – složena putanja koja zahtjeva kontrolu u svim stadijima što nazivamo mogućnost praćenja (**traceability**).

mogućnost praćenja - praćenje proizvodne šarže i utvrđivanja njene povijesti kroz proizvodni lanac pomoću registrirane identifikacije

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (MEHANIZMI UPRAVLJANJA - SLUŽBENE KONTROLE)

Službene kontrole provode se temeljem Zakona o GMO (NN br. 70/05, 137/09 , 28/13 i 47/14), Uredbe (EZ) br. 882/2004, Zakona o službenim kontrolama koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja (NN br. 81/13, 14/14, 56/15) i Zakon o sanitarnoj inspekciji (NN br. 113/08 i 88/10)

- Nacionalni monitoring ispitivanja prisutnosti GMO u hrani
- inspeksijski nadzori u svim fazama proizvodnje, distribucije i tržišta
- inspeksijski nadzori na granici –pregled dokumentacije, identifikacija, fizički pregled
- UZORKOVANJE I ANALIZIRANJE
- hitne mjere/RASFF

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (MEHANIZMI UPRAVLJANJA – SL. KONTROLE/ MONITORING)

MONITORIRANI PROIZVODI:

Proizvodi na bazi soje kao zamjena za meso (sojine ljuspice, medaljoni, fašir smjese, sojina brašna, zrno soje)

Mesni proizvodi (naglasak na obarene kobasice -poli, posebna, hrenovke, pureće), mesni aditiv (sirovine iz domaće proizvodnje i distributera u Hrvatskoj)

Dodaci prehrani (sportska hrana, obogaćena hrana, dijetetski proizvodi na bazi biljnih proteina i vitamina i minerala)

Pšenični proizvodi na osnovi durum pšenice

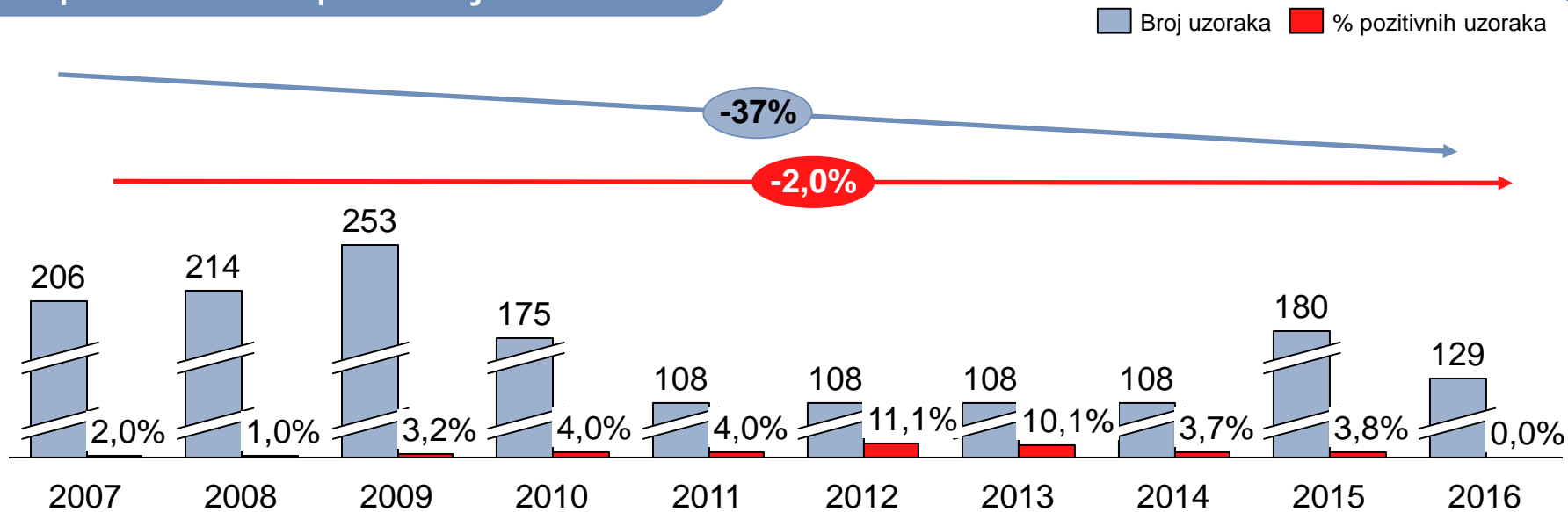
Kukuruzni proizvodi (kukuruz kokičar, muesli, miješane žitarice, corn flakes, griz)

Riža (zrno, rižina tjestenina, brašno itd.)

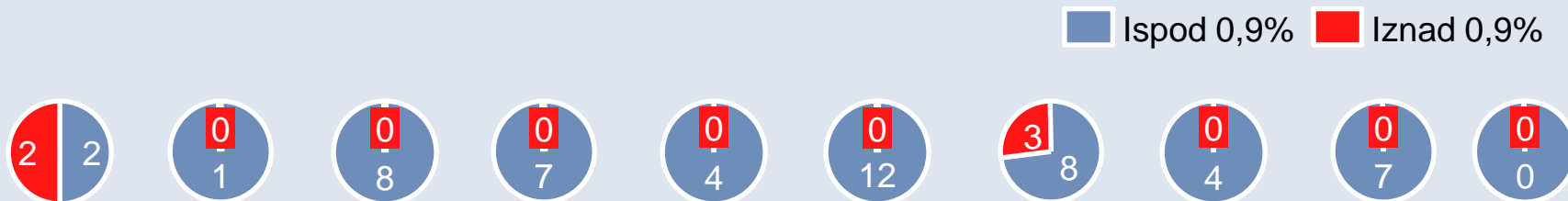
Papaja

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (MEHANIZMI UPRAVLJANJA - MONITORING 2007-2016)

Udio pozitivnih u ukupnom broju uzoraka

Broj pozitivnih uzoraka

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (MEHANIZMI UPRAVLJANJA)

UPRAVNE MJERE:

Neodobreni GMO

- povlačenje s tržišta (recall, zabrana stavljanja na tržište, naređuje se povrat u zemlju porijekla ili uništavanjem neškodljivim načinom) na osnovi čl. 12. Zakona o službenim kontrolama , čl. 33. Zakona o hrani i čl. 31. Zakona o sanitarnoj inspekciji donosi Usmeno rješenje
- hitna obavijest RASFF ali samo ako nema objavljene znanstvene procjene EFSA
- obavijest o prekršaju 109 a. Prekršajnog Zakona („Narodne novine“ br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/17, 70/17)
- optužni prijedlog

Odobreni GMO >0,9% GMO

- naređuje se povlačenje s tržišta , ispravak deklaracije i specifikacije proizvoda
- na osnovi čl. 12. Zakona o službenim kontrolama , čl. 33 Zakona o hrani i čl. 31. Zakona o sanitarnoj inspekciji donosi Usmeno rješenje
- mandatna ili obavijest o prekršaju
- optužni prijedlog

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZIKOM GMO U HRANI (MEHANIZMI UPRAVLJANJA)

UPRAVNE MJERE:

• Odobreni GMO < 0,9% GMO

- subjekt u poslovanju s hranom mora dokazati nadležnom tijelu da je proveo sve mjere da izbjegne slučajnu tehnološku kontaminaciju/- treba ispuniti odredbe čl. 12. tč. 3. –dokaz SPH da se radi o slučajnoj kontaminaciji pokreću se mjere prema članku 43. Uredbe 1829/2003
- mandatnu kaznu
- obavijest o prekršaju 109 a. Prekršajnog Zakona („NN “ br. 107/07, 39/13 15713,110/15,70/17)
- optužni prijedlog

• Sljedivost GMO - istoga lota a različitog roka valjanosti

- Zakon o provedbi Uredbe (EU) br.1829/2003 , trebaju biti ispunjeni uvjeti čl. 4.i 5. Uredbe 1830/2003 i čl. 20. Uredbe (EU) br. 178/2002
- Mjere se donose na osnovi čl. 9. Uredbe (EU) br. 1830/2003
- mandatnu kaznu
- obavijest o prekršaju 109 a. Prekršajnog Zakona („NN “ br. 107/07, 39/13, 157/13,110/15,70/17)
- optužni prijedlog

TREKUTNA SITACIJA

- čl.51. Zakona o GMO nije dopušten uzgoj GMO biljnih vrsta
- proglas 20 županija-GM free
- proglašena Ekološka mreža Natura 2000 (46%kon. terit. i 39% vode)
- negativno mišljenje javnosti
- poljoprivredna politika bez GMO u hrani
- usvajanje Direktive (EU) 412/2015 u RH zakonodavstvo

DONAU SOYA INITIATIVE”

19. 11. 2013. - potpisala RH

TRENTNA SITUACIJA

IZAZOVI:

veliki broj aplikacija za stavljanje na tržište **stacked event- višestruko složenih GMO**

uporaba novih tehnika oplemenjivanja bilja (**NEW BREEDING TEHNIKA (NBT)- redefinicija značenja GMO**)

dolazak proizvoda NBT i III. generacije GMO u hrani

mogućnost /nemogućnost detektiranja genetskih modifikacija u hrani

razvoj novih metoda detekcije

globalne klimatske promjene-poplave,suše/poljoprivrednu politiku

pitanje održivost postojećeg sustava odobravanja/upravljanja GMO u hrani u EU?

STRATEŠKE SMJERNICE

PLANIRANJE:

izmjena EU zakonodavstva-odlučivanje na nacionalnom nivou o uporabi GMO-a

educiranje o GMO stanovništva i svih sfera vlasti u RH/obrazovne, znanstvene rasprave u javnosti

jačanje administrativnih i inspekcijskih tijela

razvoj financijske strategije unapređenja sl. laboratorija, NRL-kontinuirane edukacije, oprema-(Uredba (EU) 625/2017)

kontinuirano educiranje svih dionika u sustavu upravljanja rizikom GMO u hrani, proizvođača, distributera, trgovaca, inspekcijskih tijela i sudbenih tijela

unaprjeđivanje sustava sigurnosti hrane na osnovni znanstvenih činjenica i istraživanja

transparentno i kontinuirano informiranje javnosti i potrošača-unaprijeđenje mehanizma za informiranje javnosti

ZAKLJUČAK

trenutno vrlo mala izloženost stanovništva RH prisutnosti GM hrane u RH

proglašeno 20 županija *GMO free* u RH (odlukama – lokalno)

potrebno usvojiti na Vladi RH konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o genetski modificiranim organizmima

potrebno ojačati kontrolna tijela/laboratorija-NRL, sl. lab-kroz razvijanje sustava financiranja (NEW Uredba (EU) 625/2017)

slušati glas i želju stanovništva

*„BUDUĆNOST NE MOŽEMO PREDVIDJETI ALI JE
MOŽEMO KREIRATI „*

HVALA NA PAŽNJI!

gmo@miz.hr

